# Τί είναι ο αγλέουρας; (Έφαγε τον αγλέουρα)

Ο αγλέουρας (συναντάται και ως «αγλέορας», «αγκλέορας» και «αγκλέουρας») είναι δηλητηριώδες φυτό και ετυμολογικά αποτελεί παραφθορά τού αρχαιοελληνικού «ελλέβορος» (ελλέβορος => ελλέβορας => αλλέβουρας => αλλέουρας => αγλέουρας) που αποτελεί και την επιστημονική του ονομασία (στην καθομιλουμένη λέγεται «γαλατσίδα», ενώ άλλες κοινές ονομασίες του είναι «σκάρφι», «κάρπη», «καρπί» κ.ά). Από τα ένδεκα είδη ελλέβορου που υπάρχουν σε όλη την Ευρώπη, στην Ελλάδα φυτρώνει μόνο ο «ελλέβορος ο κυκλόφυλλος» (Helleborus cyclophyllus). Τον βρίσκουμε στα ξέφωτα των ορεινών δασών, τα άνθη του έχουν χρώμα ανοιχτό κιτρινοπράσινο και εμφανίζονται νωρίς την άνοιξη, μετά το λιώσιμο των χιονιών. Ο ελλέβορος είναι φυτό ποώδες και πολυετές, έχει ελάχιστα φύλλα, αλλά βγάζει ωραιότατα λουλούδια.

Όπως τα περισσότερα δηλητήρια, χρησιμοποιείται για θεραπευτικούς σκοπούς, αν και σήμερα έχει περιορισμένη χρήση. Το έδιναν οι πρακτικοί γιατροί (σε σκόνη ή επίθεμα) για δερματικές παθήσεις, επιληψία, μελαγχολία και για...μανιακές καταστάσεις. Τη χρήση του για τις τελευταίες αυτές περιπτώσεις, την είχαν επινοήσει και οι αρχαίοι Έλληνες. Λένε μάλιστα, πως ο ποιμένας και μάντης Μελάμπους (Μαυροπόδης) παρατήρησε ότι οι κατσίκες του, που έτρωγαν από αυτό το φυτό, γινόντουσαν πολύ ήσυχες. Το περίεργο σ' αυτήν την ιστορία είναι, πως ο Μελάμπους τόλμησε να χρησιμοποιήσει το φυτό και στην κόρη του Πρωτέα, που έπασχε από μανία αθεράπευτη και το αποτέλεσμα ήταν να γίνει καλά. Από τότε, μάλιστα, έμεινε στους αρχαίους η φράση: «δείται ελλεβόρου», δηλαδή κάτι παρόμοιο με το δικό μας: «είναι για δέσιμο». Με το φυτό αυτό, σύμφωνα με τον μύθο, ο Μελάμπους θεράπευσε και τις κόρες του βασιλιά του Άργους Προίτου (Προιτίδες), που είχαν πάθει παράκρουση και νόμιζαν πως ήταν αγελάδες (μοσχίδες) και στη συνέχεια πήρε για σύντροφό του μια από αυτές. Οι πηγές μάς πληροφορούν ότι οι αρχαίοι ρήτορες έτρωγαν μικρές ποσότητες του φυτού για την τόνωση της μνήμης τους κατά τη διάρκεια της ομιλίας τους, εξ ου και η έκφραση «ελλεβορίζειν».

Ο ελλέβορος έχει πικρή και στυφή γεύση, ενώ και μόνο η οσμή του μπορεί να προκαλέσει ναυτία και δυσφορία. Σε μεγάλη δόση προκαλεί εμετό, διάρροια, πόνους στα πεπτικά όργανα, παράλυση και τελικά τον θάνατο.

Η παροιμιώδης έκφραση «έφαγε τον αγλέουρα», πιστεύεται ότι προέκυψε λόγω της σχετικής δυσφορίας που προκαλείται μετά από την υπερβολική κατανάλωση φαγητού, παρόμοιας δηλαδή μ' αυτής που προκαλείται απ' την χρήση του αγλέουρα. Σύμφωνα με άλλη εκδοχή, ο συσχετισμός αυτός προέρχεται από την συνήθεια των Βυζαντινών να κάνουν χρήση του αγλέουρα για να προκαλέσουν εμετό και να ξαλαφρώσουν το στομάχι από το πολύ φαγητό.

Πηγές

+

Λεξικό της λαϊκής σοφίας (Τάκης Νατσούλης) | kathimerini.gr | livepedia.gr | geocities.com/mikromesaios